

Participácia mládeže

Čo je participácia mládeže?

Pojem participácia znamená podieľať sa na niečom, **zúčastniť sa niečoho spolu s ostatnými**. V kontexte práce s mládežou hovoríme o spoluúčasti mladých ľudí a ich zoskupení (napr. mládežnícke organizácie) na plánovaní, rozhodovaní a vyhodnocovaní dôležitých opatrení, ktoré ovplyvňujú ich prostredie a život v ňom, ako aj realizáciu ich vlastných aktivít.

Dôležitým prvkom participácie je uznanie úlohy participujúceho pri rozhodovacom procese a taktiež akceptovanie zodpovednosti a moci participujúceho pri ovplyvňovaní kvality života komunity alebo spoločnosti.

Participácia vzniká vtedy, keď mladý človek zažije zmysel tohto procesu a pochopí, že sa oplatí angažovať sa pre seba a pre ostatných. Preto je dôležité, aby dospelí (štát, inštitúcie a organizácie) vytvárali bezpečný priestor, kde mládež môže zistiť, ako tento proces vyzerá a ako (ne)účasť pozitívne alebo negatívne ovplyvňuje ich život. Tento priestor môže byť definovaný ako napr. mestská časť, škola alebo voľnočasová aktivita.

Participácia je jedným zo základných princípov práce s mládežou a zároveň je jej výsledkom.

PREČO JE PARTICIPÁCIA MLÁDEŽE DÔLEŽITÁ?

Mládež prostredníctvom participácie rozvíja svoje zručnosti a nadobúda kompetencie potrebné pre úspech v súčasnom svete (napr. vodcovstvo, schopnosť rozhodovať, dôveryhodnosť, disciplína, riešenie problémov). Zároveň získava pocit spolupatričnosti a spojenia so svojou komunitou, čím sa učí sociálnej zodpovednosti. V neposlednom rade je participácia prostriedkom prevencie, keďže poskytuje mladým ľuďom podmienky pre zmysluplné využívanie voľného času.

Participácia na formálnych politických procesoch

Ak obyvatelia nejakého štátu (príp. komunity) chcú dosiahnuť zmenu politickej situácie z dlhodobého hľadiska, je dôležité, aby sa mladí ľudia zapájali do formálnych politických procesov (napr. volieb), a tak participovali pri formulovaní aktuálnej a budúcej politiky. Mladí ľudia musia zároveň poznať svoje práva a mať potrebné znalosti pre zmysluplnú participáciu na politickom dianí.

Participácia na neformálnych procesoch a aktivitách

Mládež má väčšiu tendenciu zúčastňovať sa na neformálnych procesoch než na formálnych. Aktivizmus, kampane a protesty sú bežnými aktivitami, do ktorých sa mladí ľudia zapájajú. Mládež sa tiež zvyčajne zapája do občianskych aktivít ako je napríklad dobrovoľníctvo. Pre fungujúcu demokratickú spoločnosť je dôležité hľadať prieniky medzi formálnou a neformálnou participáciou mládeže a podporovať obidva spôsoby zapojenia a sebvýjadrenia mladých ľudí. Participácia prispieva k vytváraniu služieb, príležitostí a podpory založených na potrebách všetkých skupín obyvateľstva. Angažovanosť mládeže v rozhodovacích procesoch pomáha tým, ktorí majú rozhodovacie právomoci, porozumieť potrebám a požiadavkám mladých ľudí.

AKÉ SÚ BENEFITY PARTICIPÁCIE?

Benefity pre mládež

Mládež vďaka participácii získava zručnosti, znalosti a sociálne kontakty, posilňuje pocit vlastnej hodnoty a tým chráni svoju duševnú pohodu. Vďaka participácii mladý človek získava skúsenosti, ktoré môže využiť v profesionálnom a osobnom živote.

Benefity pre inštitúcie a organizácie

Vytváraním príležitostí pre mladých si dospelí, organizácie a inštitúcie vytvárajú priestor pre lepšie porozumenie mládeži, zlepšenie svojich programov a služieb a oslovenie potenciálnych donorov. Navyše mládež môže pre organizácie a inštitúcie predstavovať dodatočné ľudské zdroje prevzatím zodpovednosti za určité aktivity.

Benefity pre spoločnosť

Spoločnosť ťaží zo zlepšenia kvality života, efektívnej koordinácie služieb pre mládež, zlepšenia postavenia mládeže ako členov občianskej spoločnosti, budovania inkluzívnej klímy a posilnenia súdržnosti.

AKO NA TO – MLÁDEŽ

V škole:

- skontaktuj so školským parlamentom v tvojej škole a zisti, aké aktivity robí a ako môžeš prispieť,
- ak máš návrhy na zlepšenie, príp. potrebuješ riešiť nejaký problém, ozvi sa Žiackemu poradnému výboru: www.ziackyporadnyvybor.sk/.

Vo voľnom čase:

- zisti, aké organizácie a iniciatívy v tvojom okolí sa venujú participácii mládeže. Môžeš sa pozrieť napríklad na Mapu organizácií pracujúcich s mládežou: <http://www.mladeznickeorganizacie.sk/>;
- ak potrebuješ pomôcť, môžeš sa ozvať regionálnemu koordinátorovi/koordinátorky IUVENTY, ktorý ti poradí. Zoznam nájdeš na webe IUVENTY.

V spoločnosti/tvojej komunite:

- naštuduj si podmienky volieb (parlamentných, prezidentských, komunálnych a pod.) a zisti, aké sú tvoje možnosti zapojenia sa,
- zapoj sa do rôznorodých konzultácií s mladými ľuďmi napr. v rámci Európskeho dialógu s mládežou: <https://eudialogsmladezou.sk/>,
- zisti, či v tvojom meste alebo dedine funguje mládežnícky parlament a ako sa do jeho činnosti môžeš zapojiť,
- zisti, aké organizácie v tvojom okolí sa venujú dobrovoľníctvu a informuj sa o možnostiach zapojenia. Môžeš sa pozrieť napríklad na webovú stránku Platformy dobrovoľníckych centier a organizácií: <https://www.dobrovolnickecentra.sk/>,
- sleduj dianie okolo seba, všimaj si, čo je pre teba a kvalitu tvojho života dôležité. Informuj sa, aké problémy, situácie, príležitosti môžeš prediskutovať s dôležitým dospelým, inštitúciou, organizáciou.

AKO NA TO – ORGANIZÁCIA/INŠTITÚCIA:

- zhodnoťte, či je celá organizácia/inštitúcia stotožnená s myšlienkou participácie mládeže na procesoch a aktivitách,
- pred tým, ako oslovíte mládež, si ujasnite, o akú cieľovú skupinu pôjde a tiež spôsoby, akým ich chcete osloviť (napr. letáky, online),
- dbajte na rozdiely medzi mládežou (vek, pohlavie, vzdelanie, etnický pôvod a pod.),
- poskytnite podporu mládeži so špecifickými potrebami (napr. mládež ohrozená sociálno-patologickými javmi, mládež so zdravotným znevýhodnením),
- zabezpečte, aby spôsob poskytovania informácií bol prispôsobený aktuálnym potrebám a trendom mládeže,
- poskytnite pracovníkom s mládežou a mládeži vzdelávanie a podporu,
- informujte mladých ľudí o tom, aké benefity im môže priniesť participácia,
- vytvorte atmosféru priateľskú mládeži,
- povzbudzujte a uznávajte dobrú účasť na aktivitách,
- definujte povinnosti a limity pre mládež i dospelých,
- ukážte mladým ľuďom, že vám na nich záleží a že ich počúvate.

Ako IUVENTA podporuje participáciu mládeže?

- Administruje dotačnú schému Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, ktorá je určená aj pre organizácie venujúce sa mládežníckej participácii.
- Je sídlom Národnej agentúry pre program Erasmus+ v oblasti mládeže a športu a pre Európsky zbor solidarity, ktoré podporujú projekty participácie a dobrovoľníctva.
- Poskytuje vzdelávacie aktivity pre pracovníkov s mládežou, koordinátorov školských parlamentov a tých, ktorí majú mládež v kompetencii.
- Poskytuje metodickú podporu v oblasti participácie pre mládežnícke organizácie, pracovníkov s mládežou, koordinátorov školských parlamentov, samosprávy a i.
- Podieľa sa na zisťovaní názorov mladých ľudí a ich zohľadnení pri tvorbe politik a realizácii projektov.
- Na svojich informačných kanáloch a sociálnych sieťach, ako aj prostredníctvom informačnej siete Eurodesk, poskytuje informácie o možnostiach participácie.
- Realizuje výskumnú činnosť s cieľom zisťovania podmienok mládeže na Slovensku v oblasti participácie.

IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže je inštitúcia v priamej pôsobnosti Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR. Predmetom činnosti IUVENTY je neformálne vzdelávanie mladých ľudí a pracovníkov s mládežou a implementácia štátnej politiky voči deťom a mládeži. Naša organizácia koordinuje na celoštátnej úrovni predmetové olympiády a postupové súťaže žiakov základných a stredných škôl, ktoré vyhlasuje ministerstvo. IUVENTA je zároveň Národnou agentúrou programu Erasmus + a Európsky zbor solidarity, ako aj národným partnerom informačnej siete EURODESK. IUVENTA administratívne zabezpečuje dotačnú schému Ministerstva školstva pre dotácie na podporu práce s mládežou a tiež Akreditačnú komisiu v oblasti práce s mládežou.

ĎALŠIE INFORMÁCIE

Eurodesk Slovensko

 www.eurodesk.sk

Európsky portál pre mládež

 www.europa.eu/youth/EU_sk

Národná agentúra programu EÚ Erasmus+ pre oblasť mládeže a športu

 www.eurodesk.sk/narodna-agentura-kontakty/

Kampaň „Time to move“

 www.timetomove.eurodesk.eu

Najaktuálnejšie informácie vždy nájdete na sociálnych sieťach

 Eurodesk Slovensko

 IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

 eurodesk_sk